

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/23323,Wytwornia-Sprzetu-Komunikacyjnego-w-Mielcu.html>
19.05.2024, 19:03

Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego w Mielcu

Hasło wydrukowane w **Tom IV**

Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego w Mielcu, fabryka produkująca samoloty wojskowe uruchomiona 1938 w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego pn. Państwowe Zakłady Lotnicze – Wytwórnia Płatowców Nr 2 w Mielcu. 1939 zakład włączony do koncernu Heinkel i prowadził produkcję dla wojska niemieckiego. 1944–1945 pod administracją sowiecką. Po 1945 zakład zwrócony stronie polskiej i podjął produkcję na rzecz RWPG. 1979 w WSK Mielec zatrudnionych było 16 570 osób, 1980 ponad 20 tys.

1–2 VII 1980 prowadzono akcję protestacyjną (m.in. przestoje, wiece) na poszczególnych wydziałach. Domagano się zmian w systemie wynagrodzeń oraz poprawy zaopatrzenia w podstawowe art. żywnościowe. 4 IX 1980, najpierw w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym, a 5 IX 1980 we wszystkich pozostałych zakładach WSK proklamowano strajki. Powołano 81-osobowy Międzyzakładowy Komitet Strajkowy WSK PZL Mielec z Prezydium MKS w składzie: Dionizy Dziak (przew.), Wiesław Woliński, Mieczysław Wszolek, Kazimierz Gawryś, Józef Mroziński, Andrzej Stachowicz, Czesław Żelasko. Strajk trwał do 8 IX 1980, kiedy został podpisany protokół porozumienia między MKS a kierownictwem adm.-polit. WSK PZL Mielec. MKS przekształcił się w Komitet Robotniczy, który miał na celu kontrolę realizacji porozumienia. 29 IX 1980 podpisany aneks do protokołu porozumienia z 8 IX, w którym uznano za celowe utworzenie w WSK PZL Mielec Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych na podstawie projektu statutu NSZZ „S”. Z chwilą podpisania aneksu Komitet Robotniczy przekształcił się w Komitet Założycielski NSZZ „S”. 14 X 1980 KZ WSK PZL Mielec przystąpił do MKZ NSZZ „S” w Rzeszowie. Po wyborach do poszczególnych ogniw związkowych w przedsiębiorstwie 21 XI 1980 wybory

do komisji ogólnozakładowej, która przyjęła nazwę Związkowa Rada Nadzorcza NSZZ „S” WSK PZL Mielec. Wyboru 7-osobowej Rady Nadzorczej dokonano spośród 49 delegatów (Plenum Związkowe Rady Nadzorczej); w jej skład weszli: A. Stachowicz (koordynator Rady), Józef Malczyński (przew. Komisji Prawno-Administracyjnej), M. Wszółek (przew. Komisji ds. Socjalno-Bytowych), Jerzy Tokarz (przew. Komisji Rewizyjnej), J. Mroziński (przew. Komisji Mieszkaniowej i Zaopatrzenia), Andrzej Lipski (członek Rady), Mieczysław Szymański (członek Rady).

Do NSZZ „S” zapisało się blisko 100 proc. załogi (w d. związkach pozostało 70 osób i ok. 100 niezrzeszonych). Członkami „S” w WSK Mielec byli też uczniowie i kadra szkoły przyzakładowej oraz podwykonawcy. Łącznie do zakładowej „S” należało 20 800 członków. Przedstawiciele „S” WSK pomagali w tworzeniu struktur związkowych w innych zakładach na terenie miasta i w sąsiednich miejscowościach. 16 I 1981 strajk solidarnościowy z protestującymi w Rzeszowie rolnikami. Sukcesem organizacji zakładowej NSZZ „S” było m.in. zorganizowanie uroczystości 50-lecia powstania pierwszego lotniska na terenie Mielca. 30 VIII 1981 na lotnisku w Mielcu w obecności ok. 15 tys. osób ordynariusz tarnowski ks. bp Jerzy Ablewicz celebrował mszę św. i poświęcił lotnisko oraz hale fabryczne WSK, salę obrad i pomieszczenia Związkowej Rady Nadzorczej.

27 VI–30 VIII 1981 I WZD Regionu Rzeszowskiego; WSK Mielec reprezentowało 59 delegatów. W ZR: Józef Kamuda, Edward Stefanowicz, Augustyn Smolik, A. Stachowicz i W. Woliński.

1980–1981 i 1989–1990 wydawano biuletyn NSZZ „Głos Solidarności”.

Po wprowadzeniu stanu wojennego 13 XII 1981 zakład zmilitaryzowano. W nocy 12/13 XII 1981 z WSK Mielec zostali internowani: Telesfor Beym, Fryderyk Gaj, A. Lipski, Wiesław Moczulski, Józef Szkółka, Jan Mieczysław [Szymański Stanisław](#) Różycki, C. Żelasko, Czesław Połczyński.

14 XII 1981 część załogi przedsiębiorstwa rozpoczęła akcję

protestacyjną; do 16 XII 1981 strajkował Ośrodek Badawczo-Rozwojowy. Za organizację strajku internowani Franciszek Leś, Ryszard Ratusiński. W czasie stanu wojennego ograniczona działalność podziemna na terenie WSK. Kilka grup niezależnie od siebie i nie kontaktując się ze sobą, prowadziło działalność, począwszy od pomocy internowanym aż po różne formy działalności informacyjno-propagandowej (kolportaż prasy podziemnej, ulotki, plakaty itp.). 13 V 1982 godzinny strajk załogi WSK PZL Mielec. W proteście uczestniczyło ok. 40 proc. załogi. Tam, gdzie strajkowały całe wydziały, represje w postaci rozwiązania wydz. i zwolnienia całej załogi. W trybie natychmiastowym zwolniono ok. 200 osób. Po indywidualnej weryfikacji V 1982 zdecydowana większość pracowników ponownie przyjęta, bez pracy pozostało kilkanaście osób. Największe represje dotknęły zakład Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Sprzętu Komunikacyjnego, gdzie strajkowało praktycznie 100 proc. załogi. Za zorganizowanie protestu internowano Mariana Ziębę. Zawieszenie, a nast. odwołanie stanu wojennego ułatwiło kontakty, rozpoczęto tworzenie podziemnych struktur związkowych „S”. Od 1987 działała KZ WSK PZL Mielec. 25 I 1989 oficjalnie rozpoczęła działalność Tymczasowa Komisja Zakładowa WSK PZL Mielec, przew. TKZ NSZZ „S” Marian Strycharz. Pod koniec 1989 wybory związkowe na wszystkich szczeblach i do Komisji Międzyzakładowej. Przewodniczącym został Leon Skiba. Po wyborach NSZZ WSK PZL w Mielcu liczył ok. 10 tys. członków.

Po 1989 WSK PZL Mielec utraciła rynki zbytu w byłym ZSRS i krajach bloku sowieckiego. WSK i miasto Mielec dotknął kryzys i bezrobocie. 1999 w wyniku restrukturyzacji WSK PZL Mielec niezależnym podmiotem gospodarczym. Po przekształceniach i upadłości pozostała w szczątkowej formie (zatrudnionych ok. 1300 osób). 16 III 2007 jako PZL Mielec sprzedana amerykańskiej firmie Sikorsky Aircraft Corporation.

Michał Stręk

[Mielec, Region Rzeszowski](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)